

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT :
Parohiile : 200 Lei
Particulari : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

Doamne, întru mulți ani păzește-L.

La 31 Mai S. Sa, Papa Piu XI, intră în al 80-lea an al vieții. Credincioșii din lumea întreagă sălteză de bucurie văzând pe Părintele Comun cârmuind și la aceasta vârstă înaintată, în deplină putere, mistica corabie a lui Petru. Bunii fii se adună în jurul Lui ca să ridice, în această zi, mai mult ca altă dată, rugăciuni fierbinți către Dumnezeu pentru sănătatea și viața îndelungată a Părintelui lor.

Fiecare an din viața lui adaugă un mare capitol la istoria Bisericii lui Cristos. Rând pe rând înfăptuiește, cu tineresc elan, mărețele idei pe care la începutul gloriosului său pontificat, le-a sintetizat atât de minunat în cuvântul său programatic : „Pacea lui Cristos în împărăția lui Cristos”. Grijă neînțetată pentru mântuirea sufletelor, arătată mai ales în Anii Sfinți ; intensificarea propovăduirii evanghelice prin Misiuni ; măsurile luate pentru sfințirea și cultura superioară a Clerului, prin reforma învățământului teologic și prin înființarea de noi Seminarii ; Enciclicele despre creșterea tineretului, despre căsătoria creștină și despre soluționarea problemei muncitorești ; acordurile dela Lateran ; Acțiunea Catholică, scumpa Acțiune Catholică, „lumina ochilor Săi”, pe care a definit-o „participarea mirenilor la Apostolatul ierarhic”, sunt o splendidă cunună care împodobește fruntea aceluia care astăzi conduce cu atâta vrednicie destinele Bisericii.

S. Sa PIUS XI.

Ni s'a spus că facem din Papa un idol și din Papalitate un mit. Nu, nici idol nici mit, ci o idee, o viață din care, conform făgăduinței făcute lui Petru, se aprinde focul ce ne ojește în lupta cu cel rău. El nu poate fi scos din viața omenirii, deși s'a încercat. Pentru ce ? Fiindcă stăpânirea lui asupra sufletelor răscumpărate de Cristos poartă pecetea divină și nu are margini cu care își îngrădesc oamenii stăpânirile lor. Poate în niciunul din urmașii lui Petru nu s'a arătat atât de vădit paternitatea uni-

versală ca în Piu XI. Și cine simțește grija lui părintească atât de mult cum trebuie s'o simțim noi Românii ? Papa ne iubește. Aceasta e sigur. A arătat-o în repeșile rânduri. Ce altceva sunt favorurile și tratamentul special, plin de cea mai părintească grijă, decât dovada cea mai vădită a celei mai calde iubiri. Și noi Românii, dacă vrem binele nostru și al țării, trebuie să ne bucurăm de iubirea aceasta ce o nutrește față de noi Vicarul lui Cristos, căci dacă de fapt apasă un blestem asupra neamului nostru, acel blestem e sigur că se va ridica prin întoarcerea tuturor Românilor în casa Părintelui Comun : Papa. De aceea toți fiii lui buni din România, îndreptăm azi spre el gândul recunoștinții noastre, cerșind dela Dumnezeu viața îndelungată pentru robul său, pe care l-a aflat vrednic să cârmuiască Biserica Lui de pe pământ. Doamne, întru mulți ani păzește-L.

Noul pelerinaj românesc la Roma.

Mirajul Romei.

Deși popor vechiu, Românii, ca formațiune de Stat și mai ales ca civilizație și cultură, sunt abia la început. Școlile lor, cu excepția celor dela Blaj, în medie generală n'au vechime de un secol și abia are această vârstă școala cea mare a mulțimii: Presa Periodică.

Cauze istorice și geografice au determinat această înapoiere. Abia Unirea religioasă cu Biserica Romei ne aduce în legătură strânsă, organică, cu Apusul civilizat. Incepând cu veacul 18 și 19, avem serii întregi de cărturari și pelerini cari cu pietate se îndreaptă spre Italia și în deosebi spre metropola latinătății, Roma. G. Asaki (și înainte de el stolnicul Const. Cantacuzino), S. Bărnăușiu, Al. Papiu Ilarianu, Ios. Hodoșiu August Treboniu Laurianu, V. Alecsandri, N. Filimon, N. Bălcescu, I. Codru Drăgușianu, I. Rusu Șirianu, Dui-liu Zamfirescu, — pentru a aminti numai pe cei morți —, au luat de atâtea ori toiagul pribegiei și s'au îndreptat spre monumentele originii și ale credinței străbune.

După acești călători izolați urmează cetele de pelerini. În 1889 se duc la Roma toți episcopii români uniți, în frunte cu mitropolitul I. Vancea. În 1893 episcopul, mai târziu mitropolitul V. Mihalyi conduce întâiul pelerinaj popular românesc, compus din clerici și mireni. În 1903 are loc pelerinajul al doilea. În 1908 al treilea. În 1925 al patrulea și al cincelea. În 1929 al șaselea. În 1933 al șaptelea. În 1936 al optulea. În 1930 au fost numai episcopii. Atâția au participat chiar la mai multe pelerinaje. Cunosc cazuri când pelerinul a dus ani întregi de lipsuri și privațiuni numai să poată participa la pelerinaj. Adevărat miraj al Romei!

!Câteva etape.

În zilele 7—22 Mai 1936, sub patronajul I. P. S. episcop din Oradea, Valeriu Traian Frențiu, s'a organizat un pelerinaj românesc la Roma. Au participat 62 de pelerini din toate părțile țării. Conducător: Păr. canonic Ludovic Tăutu din Oradea, în legătură cu CIT (Compagnia Italiana Turismo).

Întâia oprire a fost la Veneția, a doua la Padova, a treia la Florența. Pretutindeni s'au oficiat slujbe religioase românești în principalele lăcașuri de închinare creștinească ale Italianilor: la San-Marco în Veneția, în biserica S. Anton la Padova, în catedrala Santa Maria dei Fiori din Florența.

Sosirea pelerinilor la Roma s'a întâmplat la 12. 5. 1936, în ziua deschiderii expoziției mondiale a Presei Catolice.

Solemnitatea deschiderii având caracter strict oficial, la aceasta n'au putut fi admiși decât cardinalii, patriarhii, arhiepiscopii, episcopii, prelații, corpul diplomatic de pe lângă S. Scaun și câțiva reprezentanți ai comitetelor naționale ale Presei Catolice. Acești reprezentanți, pentru România au fost: Păr. canonic I. Georgescu, vicepreședintele comitetului de presă al AGRU-lui, păr. L. Tăutu secretar general și păr. Dr. Pal dela Iași (Moldova).

Această solemnitate s'a desfășurat în sala cea mare a Expoziției, anume amenajată în acest scop. Pe peretele din față, adică în dosul scenei se vedeau

Grupul de pelerini.

următoarele semnificative cuvinte latinești: »Negreșelnicului învățător al adevărului se închină armele adevărului« (Inerranti veritatis magistro veritatis arma deduntur). Peretele din dreapta era împodobit cu un frumos tablou reprezentând învierea Domnului Cristos, iar cel din stânga închinarea magilor și a păstorilor la nașterea din Betleem.

Exact la ora indicată și într'o atmosferă de sărbătorească reculegere, S. Părinte Papa Pius XI, însoțit de suita sa, își face apariția în sala festivă. Imediat contele Dalla Torre, președintele expoziției ia cuvântul, cetind un discurs în care arăta scopurile urmărite de organizatori.

Răspunzând Papa Pius XI, mulțumește tuturor celor ce s'au ostenit pentru înfăptuirea acestui gând mareș.

Expoziția Presei Catolice.

A urmat vizitarea expoziției nespuse de interesantă și sugestivă. Națiunile mari (Franța, Italia, Belgia, Portugalia, Olanda, ș. a. au pavilioane speciale. S'ar putea scrie volume întregi despre pavilionul fiecărei națiuni mari. Noi, Românii, figurăm în două săli: una destinată aproape în întregime nouă, fiindcă celelalte neamuri balcanice (Bulgari, Greci, Albanezi), toți laolaltă abia au o jumătate de perete. Deosebit de această sală, Românii Uniți — elementul catolic cel mai de seamă din România — mai au un colțisor și în sala riturilor orientale, alături de Ruteni, Armeni, Sirieni, Arabi, Copți, etc. Nu ne putem plânge că nu ni s'a dat atenția cuvenită. Că ne-am fi putut prezenta mai bine, e altă socoteală. Aceasta, însă, ne privește pe noi, nu comitetul de organizare al expoziției. Mai amintim că Păr. canonic I. Georgescu a tipărit în franțuzește răspunsul la »Schema pentru un studiu asupra presei periodice catolice și necatolice din România« (Orade, 1936, 192 p. în 8° mare, 60 de lei). Această lucrare durabilă credem că, răspândită în număr potrivit de exemplare, ne va face un serviciu mai bun decât expoziția noastră din care lipsesc deocamdată tablourile statistice, diagramele, hărțile și care expoziție și de altfel are caracter efemer.

Dacă n'au putut asista toți pelerinii români la solemnitatea deschiderii expoziției presei, în schimb toți au vizitat cele patru mari bazilici creștine: San Pietro, San Paolo fuori le mura, Santa Maria Maggiore și San Giovanni in Laterano, apoi San Pietro in vincoli, catacombele, muzeele ș. a. În deosebi mișcătoare a fost slujba românească oficiată la mormântul S. Petru. N'a fost inimă care să nu fi palpitat de emoție, când s'a rugat acolo »pentru unirea tuturor«. Mai ales Români trebuie să se apropie cu cea mai mare evlavie de acest mormânt și de scaunul urmașului lui Sân-Petru, fiindcă, alături de Mântuitorul, nimeni nu e mai mult pomenit ca purtătorul cheilor împărăției cerești. El e soful nedespărțit al Domnului Cristos și în basmele populare.

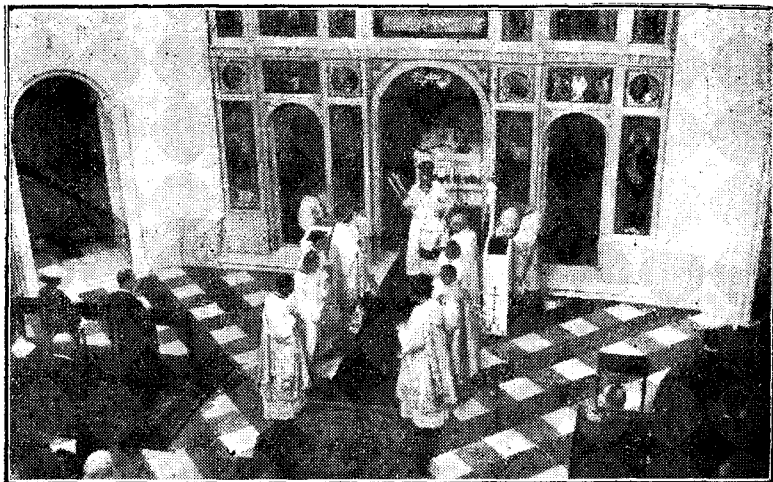
Audiența la S. Părinte.

Neuitată rămâne audiența avută de pelerinii români la Papa Pius XI, Joi, 14. 5. 1936. La ei s'au adăos studenții teologi din noul colegiu românesc numit după numele actualului papă ctitor, precum și câțiva din colegiul de Propaganda Fide, apoi unii membri ai coloniei române din Roma, încât numărul lor se apropia de sută.

Primit în genunchi de pelerini, S. Părinte trece pe dinaintea fiecăruia, dându-i inelul să-l sărute. Prezentările le face Excelența Sa I. P. S. episcop V. Tr. Frențiu dela Oradea. Când Papa ajunge în fața p. canonic I. Georgescu, acesta îi prezintă în semn de omagiu noua sa lucrare: »La presse périodique en Roumanie«, frumos legată în piele albă și împodobită cu insignele papale. Domnului general Dănilă Papp, Sf. Sa a finut să-i adreseze câteva cuvinte de recunoaștere și mângâiere, spunând că știe dela I. P. S. Frențiu ce creștin bun și evlavios este D-Sa (se cuminecă zilnic!). Pontiful e viu impresionat de frumusețea și originalitatea costumelor naționale ale pelerinilor noastre.

Isprăvind această ceremonie, Papa Pius XI se oprește în ușa prin care venise și de acolo adresează pelerinilor următoarele cuvinte:

Ne bucurăm ori de câte ori putem să vedem pe Români. După cum arată și numele vostru — Români Romani — între țara voastră și între Roma sunt legături vechi, nepieritoare. Cetatea Eternă e leagănul naționalității și al credinței religioase a Românilor. Când au plecat ostașii lui Traian — episcopul vostru încă se cheamă Traian — să cucerească Dacia și s'o aducă în lumina istoriei, odată cu ei au plecat și cei dintâi creștini în România de astăzi. De aceea suntem încredințați că voi încă ați venit să venerați nu numai monumentele originii voastre glorioase, ci să vă închinați și amintirii Sfântului Petru care nu poate fi înlăturat din tradițiile și din viața neamului vostru. În această privință, nădejdi îndreptățite

Liturgia arhierescă la Colegiul Românesc.

Ne dă prezența unui număr din ce în ce mai frumos de tineri în colegiul vostru și al Nostru. De aceea binecuvântarea Noastră părintească e nu numai pentru acești fii așa de apropiați sufletului Nostru, ci și pentru voi toți, apropiați sau depărtați, pentru familiile și rudele voastre pentru scumpa voastră țară, România. Drept amintire dela această vizită făcută părintelui comun al creștinătății, Vă rog să primiți câte o iconiță pe care Vi-o va da veneratul nostru frate episcop dela Oradea.

Urmează binecuvântarea apostolică, primită de pelerini în extaz de fericire, gândindu-se că ea vine dela urmașul aceluia care a fost predestinat să fie temelie Bisericii și căruia puterea cheilor de a lega și deslega, de a binecuvânta și osândi, i s'a dat și deosebit și chiar mai presus de ceilalți apostoli, ca el, oarecând întorcându-se, să întărească pe frații săi...

Adânc mișcați, pelerinii întonează spontan, ca la un semn magic, fără de nicio probă prealabilă, de trei ori, înălțătorul »Mulți ani trăiască! Mulți ani!« Scena a fost atât de impresionantă, încât S. Părinte, după al treilea acord, nu s'a putut răbda să nu se mai întoarcă odată cu fața către pelerinii români, adresându-le înduioșătorul »Adio!«.

N'a rămas ochiu nemuiat în lacrimi nici inimă necutremurată de fiori de dragoste pentru locțiitorul lui Cristos pe pământ, pentru capul și părintele tuturor bisericilor din Răsărit ca și din Apus, pentru Prea Fericitul, Prea Sfântul, cel de o potrivă cu îngerii întru Cristos, Părintele părinților, Sfînția Sa, Papa Pius XI, pentru care toată suflarea românească nu se poate ruga în deajuns ca bunul Dumnezeu să-l țină întru lungime de zile...

Coborâți în curtea San-Damaso, pelerinii se fotografiază împreună. Cei mai mulți trec apoi încă odată prin basilica San-Pietro să se închine moaștelor acestuia.

In biserica colegiului românesc.

Istorică rămâne și ziua de Duminecă 17. 5. 1936, data binecuvântării bisericii noului colegiu românesc Papa Pius XI. Așezată pe vârful Ianiculului, lângă farul

menit să lumineze cea mai bună parte a acestei coline, la cotitura unei încântătoare serpentine, având intrare deosebită de a colegiului și putând deservi și alte nevoi sufletești decât cele pentru care în rândul întâiu a fost destinată, cu iconostas, cor și o acustică minunată, această biserică e pur și simplu un giuvaer pe care S. Părinte, alături de atâtea altele, îl cinstește Bisericii noastre. Icoanele principale zugrăvite cu o artă desăvârșită sunt Domnul Cristos, Maica Sfântă, S. Ioan Damaschinul și S. Nichita (Nicetas) din Remesiana apostolul Românilor. La mijlocul iconostasului, între cele două șiruri de icoane, se citesc sugestivele cuvinte ale apostolului: »Tuturor celor din Roma, iubitorilor lui Dumnezeu celor sfinți, credința voastră se vestește în toată lumea«. După binecuvântarea acestora, I. P. S. episcop Frențiu face citeți (anagnosti) pe cinci clerici ai noului seminar. Apoi începe liturgia.

După eșirea cu darurile, I. P. S. Sa asistat de păr. prepozit Al. Breban dela Baia-Mare, canonicii I. Georgescu și L. Tăutu dela Oradea, de preoții Dragomir și Crihălmean, hirotonește de preot pe diaconul Gheorghe Grecu din eparhia Clujului. E cu deosebire impresionantă încunjurarea și sărutarea celor patru colțuri ale altarului făcută de candidatul la preoție, condus de cei dintâi doi canonici, dar și celelalte acte ale consacrării: lipirea frunții noului hirotonit de masa sfântului altar, punerea mâinilor episcopului, dramatica lui îmbrăcarea cu odăjdii. La fel și hirotonirea diaconilor Iuliu Hirțe din Oradea și Vasile Țiplea dela Baia-Mare, după consacrarea speciilor euharistice.

Răspunsurile liturgice le-a dat frumosul cor al elevilor colegiului Papa Pius XI, ajutați de frații lor din colegiul de Propaganda Fide, sub conducerea destoinică a părintelui Petru Iluțiu, »cantus magister« în acest din urmă colegiu.

În afară de pelerinii români și cei doi miniștri ai României, d-l Aurel Ioan Vasiliu dela Vatican și d-l Ion Lugoșianu dela Quirinal, la aceste înălțătoare solemnități asistă: Excel. Sa Mons. Giuseppe Cesarini, asesor la Congregația Orientală; Exc. Sa Mons. Thaci, arhiepiscop de Scutari; Mons. Parente, rectorul colegiului de Propaganda Fide; Mons. Enrico Benedetti dela Biblioteca Vaticană; Mons. Camagni dela Secreteria de Stat; Mons. Mojoli dela Congregația Orientală; Mons. Mulders dela universitatea catolică din Nimega; P. Preseren S. I. asesor; învățații PP. S. Salaville și De Meester; directorii și elevii colegiilor grec și rutean ș. a.

Predica I. P. S. episcop Frențiu.

La sfârșitul slujbei, I. P. S. episcop Frențiu, întemeindu-se pe evanghelia zilei (a orbului din naștere), rostește o foarte potrivită predică ocazională. I. P. S. Sa atrage luarea aminte asupra munificenței și bunătații S. Părinte care a zidit cu toată cheltuiala sa colegiul și biserica aceasta, pentru formarea viitorilor apostoli ai neamului. Ei vor fi pildă tuturor și vor munci ca toți să fie una. Poporul român își are obârșia dela Roma. Printre coloniștii împăratului Traian au fost și creștini, precum a zis și S. Părinte Papa. Ei au adus cei dintâi sămânța credinței creștine în părțile noastre. Până în secolul al XI-lea noi am fost în legătură sufletească cu Roma.

Desbinarea cea mare a Bisericii Răsăritului de centrul unității s'a făcut fără știrea și învoirea, dar spre paguba și stricăciunea noastră cea mai mare. Așa au început anii blestemului în mijlocul neamului

românesc. La 1700 marele arhieru Atanasie Anghel Popa ridică acest blestem dela Români Transilvăneni și aduce în schimb binecuvântarea unirii. Dela Blaj, centrul Bisericii unite, această binecuvântare trece, pe rând, în toate părțile locuite de Români. Elevii colegiilor din Roma au fost cu deosebire purtătorii acestei binecuvântări cerești. Idealul de unitate națională-politică e astăzi aproape în întregime împlinit. Pentru întărirea acestei unități se cere și o altă unitate superioară: cea religioasă.

I. P. S. episcop Frențiu încheie mulțumind lui Dumnezeu pentru nemărginitele daruri revărsate asupra neamului nostru întreg, apoi S. Părinte Papa Pius XI pentru aceste ctitorii mari cari îi vor înscrie numele cu litere neperitoare în analele nației și bisericii noastre. Cerșește apoi harul lui Dumnezeu asupra tuturor celor de față, asupra celor depărtați, dar atât de iubii de acasă, asupra M. Sale Regelui Carol II. asupra stăpânirii sale care are să lupte cu atâtea greutăți în aceste zile critice. I. P. S. Sa ar dori să audă de pe buzele tuturor Românilor mângâietoarele cuvinte rostiite de orbul din naștere tămăduit în chip miraculos: »Cred, Doamne!«

Pelerinajul și marea sărbătoare dela Roma nu se puteau încheia cu o rugăciune mai potrivită, mai semnificativă decât aceasta.

*

După sfânta slujbă a urmat o recepție a tuturor pelerinilor români în noul colegiu, apoi o agapă intimă. În timpul acesteia Pr. Mircea N. Todericiu rostește următoarea cuvântare:

Cuvântarea Pr. M. N. Todericiu.

»Excelențe, Prea Sfinți și Prea Cucernici Părinți!

Ziua cea mare, ziua bucuriei a sosit. Zi mare, fiind atât de așteptată; zi de bucurie, fiind plină de binecuvântări!

Încă din Noemvrie trecut când prin părintească bunătațe a Sfinției Sale Papa Pius XI, stăpânul nostru slăvit, s'a deschis acest colegiu, superiori și elevi trăiau cu dorul de a avea gata și un locaș vrednic de marea slujbă dumnezeiești. — Astăzi, dorul nostru s'a împlinit; Domnul își are locașul său și inimile noastre nu mai suspină după altceva decât după slava bunului Părinte al tuturor; Tatăl cerului și al pământului, al îngerilor și al oamenilor.

Zi mare, deci; zi de bucurie, de bucurie sfântă și trainică, pentru atâtea binecuvântări câte o umplu.

În adevăr, binecuvântarea Bisericii ce s'a săvârșit înseamnă că Domnul iubește acest loc; iubește colegiul românesc, dovadă acest loc de rugăciune publică, deschis astăzi și unde cei ce-și dau seama că ei sunt călători în această vieață, vor putea să se închine și să mulțumească, să ceară și să ispășească; îndatoriri puse de Cel ce a zis că jugul său e ușor și dulce.

Zi de bucurie, în locul al doilea, pentru harul îngăduit tovarășului nostru, înălțat astăzi la vrednicia preoției.

Acestui tovarăș al nostru, celor doi diaconi ce-l însoțesc, celor ce au pus la cale această înălțare atât de anevoioasă, dar răsplătită mai mult decât e vrednică, urările noastre ca harurile dobândite să fie mântuitoare și dătătoare de viață, pentru mai marea slavă a Aceluia, înaintea căruia se pleacă tot genunchiul.

Ucaz revoltător.

Regatul României

Ministerul Instrucțiunii, al Cultelor și Artelor

DIRECȚIUNEA CULTELOR

No. 74181

19 Mai 1936.

Domnului Prefect al Județului

SUCEAVA

Ca urmare adresei Dvs. cu Nr. 699/1936 și adresei Sfintei Mitropolii a Bucovinei Nr. prez. 37/1936, avem onoare a vă face cunoscut, că examinând situațiunea bisericii „Învierea Domnului“ din Suceava, am constatat că este biserică creștină ortodoxă, zidită la 1550 de Elena, Doamna lui Petru Rareș Vodă, biserică răpită de Guvernul austriac din 1781 și cedată Romano-Catolicilor imigrați în Bucovina și apoi la 1836 cedată Rutenilor uniți.

Deoarece populația ortodoxă din Bucovina, și mai ales tineretul școlar ortodox, au absolută nevoie de această biserică pentru îngrijirea duhovnicească a lor, am hotărât să se restabilească dreptul de proprietate, istoric și juridic, asupra acestui sfânt locaș ortodox moldovenesc, redându-l în stăpânirea și jurisdicția canonică a Sfintei Mitropolii a Bucovinei, conform legii și Statutulul pentru organizarea bisericii ortodoxe române din 6 Mai 1933.

În consecință, Vă rugăm să luați măsuri urgente, de comun acord cu D-l Primar al orașului Suceava, căruia i-am scris tot azi în acest senz, pentru a preda în primirea Sfintei Mitropolii a Bucovinei prin delegatul ce va desemna, biserica ortodoxă mai sus menționată, împreună cu toate construcțiunile și îmbunătățirile aflate pe terenul său, pentru a servi Serviciului divin creștin ortodox, conform destinațiunii date de Sfânta Mitropolie.

În ce privește numărul redus al „uniților“ ce eventual ar mai exista actualmente în orașul Su-

ceava, aceștia își vor procura pe spesele proprii o casă de rugăciuni într'un alt imobil, în conformitate cu normale prevăzute în legea regimului general al Cultelor.

Despre executarea acestei Deciziuni, Vă rugăm să ne raportați de urgență, înaintându-ne și actele dresate cu ocaziunea predării bisericii.

Ministru,
ss. Dr. Angelescu

Director General,
ss. St. Brădișteanu

În legătură cu samavolnicia de mai sus, din sursă bineinformată ni se scrie: Credincioșii ruteni din Suceava (Bucovina) se despoaie, cu o trăsătură de peană, de singurul lor lăcaș de închinare, o biserică în adevăr istorică — căci este o ctitorie domnească din 1550 — pe care au folosit-o pe temeiu legal, netulburați până acum de nimeni, peste un veac și jumătate.

Li-se ia această biserică în folosul ortodoxiei, care mai are acolo vre-o 5—6 biserici. Li-se ia fără a încunoștința măcar pe Chiriarhul în drept și în chip fraudulos, introducându-se în ea — cu ocazia răpirii întâmplată la 23 Maiu c. — prefect, primar, polițai și un preot ortodox — sub pretextul unei delegații a Comisiunii monumentelor istorice. Li-se ia, ca din codru, împreună cu locuința parohială, deși aceasta este numai de după 1800, deci nu-i ctitorie domnească. Și li-se ia — culmea batjocurii — fără a li-se îmbia măcar ceva în schimb, cu îndrumarea neroniană, că pot să-și facă, dacă vreau, alta. Și culmea nerușinării: a doua zi în 24 Maiu c. ortodoxia a sfințit biserica pentru sine.

S'a protestat, firește, telegrafic, la Culte, Președinție, cerând în numele dreptății și a legalității (se împotrivesc Legea cultelor și Concordatul) ca imediat să se revină asupra ordinului ilegal și neomenos pentru că cei aproape o mie de credincioși să poată reîntra în ea de sf. Rusalii. S'a cerut și înalta protecție a Maiestății Sale . . .

De nicăiri încă nici un răspuns și nu știm ce va urma.

Presă periodică în România.

de I. GEORGESCU

SCHEMĂ

pentru un studiu asupra Presei Periodice catolice și necatolice din România.

2. Notițe asupra dezvoltării istorice a Presei Periodice, cu deosebire privire la Presa Catolică, indicând zărele și revistele mai cunoscute.

Ca orice lucru omenesc, așa și Presa Periodică a Românilor, are mai multe faze de dezvoltare.

În cele următoare, încercăm să dăm o privire de orientare asupra acestor faze.

Dibuiuri și încercări.

Și la Români, înainte de a se fi scris și tipărit ziare naționale, s'au cetit ziare străine.

E sigur că marii cronicari români din veacul al

XVII-lea, oameni cu studii superioare făcute în Polonia și Italia, au cetit și întrebuințat, în lucrările lor, știri din ziare străine. Astfel e stolnicul Constantin Cantacuzino († 1716), absolvent al universității din Padova, care cunoaște »Diario«, opera Venețianului Marino Sanudo cel Tânăr, de interes deosebit pentru cunoașterea sfârșitului secolului al XV-lea și începutul celui următor. După analogia titlului italian, el întrebuințează, pentru întâia dată, în limba română, cuvântul »ziar«.

Cetitori neobosiți de ziare străine sunt, în Țările Române (Muntenia și Moldova), domnii fanarioți, cei de tristă pomenire. Intre altele, ei au menirea de a fi, pe tronurile românești, ochii și urechile sultanilor turci. Domnitorul Constantin Mavrocordat cere, la 25 Noembrie 1740, unui corespondent al său din străinătate: »Rog să începi cu mine, în viitor, o corespondență deasă de scrisori și să-mi comunicii vre-o nouă particulă, de oare ce știrile publice ne sunt date de gazetele din Olanda, Colonia, Lipsca, Viena și din Mantova«.

Pilda domnilor fanarioți o urmează boerii și înaltul cler din patrie. Chesarie, episcopul ortodox dela Râmnicul Vâlcei, cere stăruitor »Journal encyclopédique de libre propagande philosophique«.

La 1733, Petru Șoanul, dascăl în Brașov, tipărește cel dintâiu calendar, pentru Români, cu text de preotul Statie sau Eustatie, tatăl gramaticului cu studii în Rusia, Dimitrie Eustatievici. Afară de partea calendaristică, această publicație periodică anuală nu cuprinde nimic altceva.

În timpul ocupației rusești, la 1788, Potemkin, prințul favorit al Ecaterinei II, țarevna Rusiei, face să se tipărească la Iași, capitala Moldovei, »Courrier de Moldavie«, în românește și franțuzește. Scopul acestui curier a fost, de bună seamă, informarea străinătății asupra izbânzilor pravoslavnice împotriva Turcilor păgâni. Redactorul textului francez al acestui ziar se crede că a fost prințul de Ligne sau unul din ofițerii francezi, destul de numeroși în oastea lui Potemkin. Redactorul textului românesc se presupune că a fost boerul Scarlat Sturdza, ginerele lui Constantin Vodă Moruzi, om cu studii la Lipsca și cu legături în străinătate. (A. Andreas Wolf, Beschreibung der Moldan I, 268—9).

Scarlat Sturdza, ca întâiul guvernator civil al Basarabiei ocupate de Ruși la 1812, scoate »Gazette de Moldavie«.

Din nenorocire, nu s'au păstrat nici numere rămase, cu atât mai puțin colecții complete din aceste periodice.

Încearcă, dar nu izbutesc să tipărească, mai mulți învățați transilvăneni, în frunte cu Ioan Molnar-Piuarul, întâi la 1789, pe urmă la 1795, o foaie pentru popor cu caracter economic și moral, apoi o gazetă a țărânului român (Wallachische Zeitung für den Landmann), pe urmă »Vestiri filosofice și moralicești« de un caracter aproape enciclopedic.

Încercare neizbutită rămâne și aceea a lui Alexie Lazaru de a tipări, de două ori pe săptămână, în crâiasca tipografie a universității din Buda »Novele«, la 1814.

La 1821, apare în Buda, »Biblioteca Românească« a lui Zaharie Cartalechi, »ferlegăr«, adică editor. Această bibliotecă, întocmită în 12 părți, după cele 12 luni ale anului, are și ilustrații de pictorul muntean

George Leca. Tipărindu-se, în timpul revoluției lui Tudor Vladimirescu, fără pricepere științifică și literară deosebită, ea nu înseamnă mare lucru în dezvoltarea ziaristică românești.

Fiind vorba de încercările de gazetărie românească în străinătate, amintim »Fama Lipscăi«, tipărită în acest oraș, la 1828, de I. M. C. Rosetti. Nici din acest ziar nu cunoaștem nici un număr.

DIN EPOCA ÎNTEMEIETORILOR

1. Ioan Eliade Rădulescu († 1872),

»părintele literaturii române«, este, în același timp, întemeietorul presei periodice românești. La sfârșitul anului 1828, el și C. Moroiu trimit cetitorilor o înștiințare că, începând cu noul an, ei vor scoate un »Curier al Bucureștilor«, conținând următoarele părți: 1. Știri din gazetele Europei; 2. Însemnări literare românești; 3. Informații comerciale; 4. Din viața politică și judiciară a țării; 5. Diverse (vânzări și meazuri, igienice, edilitare). Curierul pleacă de două ori pe săptămână din capitală. Înștiințarea mai arată condițiile și modalitățile de abonament, destul de anevoioase atunci.

Ziarul apare la 8 Aprilie 1829 și, cu excepția unei întreruperi, el durează până la 13 Decembrie 1859.

Personalitate de însemnătate covârșitoare: poet, filolog, profesor, autor de manuale școlare, critic literar, îndrumător cultural, om politic, I. E. Rădulescu desvoaltă o activitate epocală, în toate aceste direcții, atât în coloanele »Curierului Românesc«, cum s'a numit curierul anunțat, cât și în coloanele altor periodice din timpul său.

Activitatea lui e studiată cu dese bîre de istoricii politici, precum și de cei literari și culturali.

Datoria noastră e să urmărim, aici, câteva din aspectele religioase și morale ale vastei sale activități, mai ales în legătură cu catolicismul.

În ale sale »Amintiri asupra istoriei regenerării române sau evenimentele de la 1848«, p. 59—60 I. E. Rădulescu pune în gura unui proprietar cuvinte ca acestea: »Eu cred că oamenii aceștia, ca Goleștii și alții și-au dat sufletul dracului, că s'au făcut catolici, că și-au dat mâna cu Papa și cu Francezii. Sunt niște antichriști, Francezii cea. Am citit istoria intrării lor în Moscova; jăfuiau bisericile de vasele de aur și de argint; și, în locul policandrelor, ei spânzurau stărvurile cailor«. În nota ce însoțește acest text, I. R. Rădulescu nu uită să arate că Rușii au publicat o broșură asupra intrării Francezilor în împărăția pravoslavnică. Broșura furnica, pe fiecare pagină, de expresii ca cele citate, adăugând că ea fusese tradusă în toate limbile creștine din Orient și răspândită prin îngrijirea autorităților rusești.

În aceeași lucrare, el fixează o scenă impresionantă (p. 126) de pe timpul când, la 1848, era capul stăpânirii românești. Deputații numeroase vin din toate

Bucurie încă și pentru vrednica și cinstita cunună de oaspeți cari au binevoit să împartă cu noi bucuria sinceră a acestei zile.

Sincerele noastre mulțumiri Excelenței Voastre care atât de demn înfățișați aici, între noi, episcopatul român. Mulțumiri pentru pilda ce ne-ați dat în aceste două săptămâni de viață comună. Mulțumiri pentru dărnicia dovedită atât de grăitor prin prețioasele daruri, — îmi iau voie să amintesc numai de frumoasele odăjdii liturgice, cari vor contribui după vrednicie la frumusețea slujbei dumnezeiești.

Reîntorcându-Vă în România, elevii Vă roagă, Excelență, să arătați prea sfințitorilor chiriarhi simțimintele lor de ascultare și devotament, precum și de hotărâre neclătită de a face totul ce e cu putință mai bine pentru a se pregăti după cuviință la slujba ce li se va încredința. În acest chip, Excelență, nădăjduim că mulțumirile noastre nu vor fi vorbe goale, ci vor deveni răsplata încrederii puse în slabele noastre puteri.

Vă mulțumim, Excelență, Vă mulțumim din tot sufletul.

Excelența Voastră ne va îngădui să Vă arătăm dorința, nădejdea noastră de a Vă avea în mijlocul nostru și la anul pentru a prăznui împreună jubileul de 25 de ani de episcopat al Excelenței Voastre.

Cu acest sărbătoresc prilej, simțim în chip deosebit datorita de a mulțumi S. Congregației pentru Biserica Orientală pentru că în acest an n'a cruțat nicio osteneală ca să ne dea cele trebuincioase traiului zilnic.

În chip special suntem recunoscători Excelenței Sale Mons. Cesarini, asesorul acestei S. Congregații, iubitul nostru președinte de vreme ce, putem să spunem, ne-a cercetat zi de zi, interesându-se cu părintească dragoste de nevoile noastre. Vă mulțumim, Excelență.

Mulțumim și Excelenței Sale Mons. Arborio Mella, maestrul de cameră al Sfinției Sale Papa, pentru condescendența dovedită, venind în mijlocul nostru și luând masa cu noi.

Excelență, elevii v'ar ruga să fiți, pe lângă Sfinția Sa, Stăpânul nostru, talmaciul simțimintelor lor de recunoștință și mulțumire pentru că ne-a dat nouă, tinerilor Români, această casă strălucită ca să avem unde sta în timpul studiilor noastre la Roma.

Astăzi aici, mâine în locurile noastre depărtate, vrem să rămânem totdeauna cu El, recunoscători pentru atâtea binefaceri, să ne împărtășim de bucuriile și de durerile sale de munca și de mulțumirile Sfintei Maice Biserici! Știm ce așteaptă El dela acest seminar; de aceea toți suntem hotărâți să muncim fără zăbavă pentru a grăbi sosirea zilei când întreg pământul va fi o singură turmă sub un singur Păstor: locjiitorul lui Cristos pe pământ, Papa!

Pentru cinstiții reprezentanți diplomatici ai scumpei noastre nații, simțământul nostru de bucurie că-i vedem de față, și încredințarea că colegiul nostru românesc va fi focarul din care mâine vor ieși apostolii propovăduitori de noi idealuri pentru poporul nostru.

Dacă deșteptarea conștiinței naționale se datește în foarte mare măsură Românilor cari au învățat în școlile Romei papale, astăzi, aceste școli vor da României întregite alte orizonturi, idealuri noi, prin cari idealul național atins se va întări spre binele întregii omeniri.

Excelențe, Prea Sfinți și Prea Cucernici Părinți, fiți bine veniți în casa noastră!«

Toți pelerinii români, în deosebi cei ce s'au merit să fie de față la toate aceste întâmplări vor păstra amintiri neuitate.

Noul colegiu.

Un cuvânt și despre noul colegiu românesc care, alături de Școala românească din Vale Giulia, e al doilea institut de educație superioară românească în Cetatea Eternă.

Zidit pe Gianicolo, în dreptul Farului, în stilul sobru, dar măref, al institutelor romane, alături de colegiul rutean și nu departe de celebrul colegiu de Propaganda Fide, el merită toată atențiunea oricărui trecător, îndeosebi însă a călătorului român.

În față are o curte largă, admirabil întreținută cu petriș și straturi de flori, dovadă grăitoare de simțul de bun gospodar și ales educator al directorului său Mons. Angelo Dell'Aqua. Impresia dobândită în curte crește, vizitând interiorul colegiului. El strălucește de ordine și curățenie. Pe lângă săli mai mari comune de recreație, primire și mâncare, sunt camere deosebite pentru toți elevii. Asemenea și pentru oaspeți. Cunoscând proverbul italian »La buona cucina fa buona disciplina« (Bucătăria bună face disciplina bună), Sf. Sa, ca un adevărat părinte, se îngrijește foarte bine de toate cele necesare traiului și-și află tot rostul vieții și activității sale în a fi neîncetat în mijlocul iubiților săi seminariști, în a-i face tot mai buni, mai cuminți, mai mulțumiți, mai fericiți.

Toate mesele le iau împreună. Numai liturghia, fiind Sf. Sa preot de rit latin, o face în o capelă aparte, rămânând ca elevii români să-și facă devoțiunile lor religioase sub conducerea păr. vice-rector Simeon Chișiu și a membrilor — preoți ai colegiului. De prisos să mai spunem că colegiul are infirmerie, magazine pline cu tot felul de depozite și un început de bibliotecă. Deocamandă noul colegiu poate adăposti 50 de elevi. Dată fiind, însă, largimea curții și soliditatea zidurilor, el poate fi ușor amenajat și pentru un număr de două sau chiar de trei ori mai mare. Așa intră prevederea în toate construcțiile și alcătuirile Cetății Eterne. S. Părinte, generosul său ctitor, a luat măsuri ca pentru înzestrarea acestei biblioteci să se trimită din dubletele aflătoare în bibliotecile tuturor institutelor papale. Grație acestei măsuri înțelepte, biblioteca noului colegiu va deveni una din cele mai bogate din Cetatea Eternă. În ce privește cărțile românești, autorii și mai ales editorii noștri ar face bine să aibă o sollicitudine specială pentru ea. Iar de pe terasa vastă ce ține loc de acoperiș în noul colegiu, ai o perspectivă mai largă și mai încântătoare decât de lângă far. De acolo ți se deschid zări nemărginite în toate părțile lumii. De ar avea orizonturi și priviri tot așa de largi și cuprinzătoare toate generațiile de clerici români, câte se vor succeda în acest colegiu!

P. I. G.

— **Acțiunea Catholică.** Comitetul central al Acțiunii Catolice Italiene a invitat pe ziua de 31 Mai crt. pe toți Directorii și Asistenții Ecclesiastici generali ai Acțiunii Catolice la Roma, pentru a prezenta Sf. Părinte, cu prilejul zilei nașterii, omagiile lor fiești. În dimineața acelei zile, cei invitați vor asista la solemnul pontifical din Sf. Petru, iar după masă vor fi primiți în audiență la Sf. Părinte.

In preajma Congresului eparhial al AGRU-lui.

Pe urma marelui război cu toată zarva asurzitoare a freneticelor explozii de veselie din zilele de după victorie, nu puteam să ne ascundem desamăgirea dintr'o vreme de plămădeală și o criză cu nenumărate fenomene de dezechilibru moral și intelectual, ce ne balansa societatea în plină evoluție. Fără să mai căutăm însă să mai zugrăvim situația în toate detaliile ei, ne permitem să constatăm numai faptul că starea bolnavă a pus în mișcare sufletele, iar biserica până ieri în mână cu cheia rezistenței de rasă, a trebuit să-și arunce în cumpănă toată autoritatea în interesul disciplinei morale, supremul temeiu al ordinii cetățenești și să intre în luptă fățișă și pentru consolidarea și desăvârșirea unității sufletești dintre noi înșine.

Urmarea...?! Au încolțit impulsuri care ne anunțau o perioadă de reformațiune. Nădăduiam că desgropându-ne comorile, ne vom putea îngheba un trai cu mulțumiri pe seama celor vii și cu cinste și iertare pentru cei morți. Deoarece aproape fără să ne dăm seama, pe acest pământ zbuciumat răsar organisme pentru trebuințele mulțimii, canalizându-ne sguirile sub o ocrotire tradițională și reinviind strălucirea crucii, ca în plină colaborare cu toții, să ne ferim societatea de destrămare.

Atunci a luat ființă și Asociațiunea Generală a Românilor Uniți!

Ca să ne restrângem exclusiv la organizația din eparhia noastră, de ce să n'o spunem, am privit cu admirație la început ținuta bărbajilor noștri din conducerea centrală. Clerici și mireni cu aceeași strădanie, în înțelegere deplină a chemării și cu truda minții lor, știu să slujască și căutarea adevărului și conservarea credinței religioase, prin poava învățăturilor date așa cum pretind vremurile schimbate în care trăim. Printr'o înaltă morală cu putere de pilduire și sub duhul îndrumărilor factorilor noștri de importanță, cari-și dau și ei seamă de datoria lor cu puterea obligației în impulsurile trecutului și'n cerințele imperioase ale viitorului, se înviorează viața sufletească a mulțimii cu toată preocuparea de durerile și năcazurile zilelor de acum.

Dar se pare că deodată ne-am oprit în mersul ascendent și o linie de oboseală a interveait în rândurile conducerii. N'avem motive care să ne autorizeze să ne amăgim în fața realității. Cu munca de până acum a AGRU-lui încă nu am desăvârșit o operă bine încheiată, ca să ne putem gândi la odihnă... O spunem aceasta cu cel mai onest gând. Căci clasa conducătoare sceptică, societatea dela orașe apatică, iar mulțimea dela fără alimentată de agitații tulburi și eforescența sectelor, așteaptă o acțiune din ce în ce mai intensă, o mișcare de credință tot mai vie pentru biruința crucii în sufletul mulțimii, ca biserica noastră după-și luase partea leului în lupta de desrobire a neamului, să poată »să devină cât mai de grab conducătoarea și îndrumătoarea destinelor catolicismului integral din țara noastră«.

Când de fapt o inerție paralizantă pare a stăpâni organismul. Se pare că ne-ar măcina oarecare frământări dinăuntru. Mișcarea devine de odată anemică,

fără să fie capabilă să forțeze o evoluție decât mai mult numai prin străluciri de ordin ritual. Ori noi nu am vrea să ni se șoptească de oarecari rivalități izolate din cadrele AGRU-lui, fie acele pe față ori în surdină, ci mai curând să auzim că în ce măsură a reușit să schimbe prin evanghelie viața oamenilor, cum au sporit oamenii noi, cu suflet tare și conștiință curată. AGRU pornit odată pe calea înfăptuirilor, am vrea să inserăm că în ce măsură a reușit să înlăture indiferența, să înlocuiască mulțimea preocupărilor sociale cu o convinsă practică religioasă, imbibându-se lumea întreagă de necesitatea și rostul tainei Restegnitolui din Nazaret.

Dar în acest scop neapărat se cere ca destoinicia apostolică a clerului să înlănțuiască de altare sufletele intelectualilor mireni întâi, convingându-i că prin lipsa închinării lui Dumnezeu, fără frânele moralei adevărate și fără o sforțare spre un țel ceresc, ne-am prăbuși la neputință din chiar însă înălțimea amezițoare a civilizației. Iar aceștia la rândul lor și la bază cu un sentiment sincer de solidaritate, să caute să elimine orice umbră de șovăială și abandonând pacea moleșitoare, umăr la umăr cu clerul, să continue a provoca acel vifor care să ne fortifice credința și să trezească în toți îndemnuri de înfrățire la razele iubirii de oameni pentru a putea duce la bun sfârșit o operă ca cea pentru care a luat angajament AGRU.

Intelectualii noștrii, clerici și mireni deopotrivă, colaborând, ca la început, cu acelaș elan, vom înregistra un mers în continuă ascensiune și azi în viața AGRU-lui. Dacă ei în interpretarea datoriilor vor ține seamă numai de trebuințele adevărate ale bisericii și ale neamului, știind să le armonizeze, nu-și vor croi cu siguranță norme de judecată care să-i împartă în tabere. Preoții ascultând îndemnul unei tradiții vechi și ținând cont și de poruncile vremurilor noi, iar laicii abandonând orice nedumerire și nuanță de încredere, nu vor putea de cât să se întâlnească în lupta pentru întărirea sufletului românesc.

Nu le spunem aceste pentru a ne răzvrăti împotriva unor eventuale proceduri și orânduiri, ori pentru a face pe moralizatorul laic, ci deoarece credem de firesc să ne manifestăm resentimentul când vedem că ceva roade la temelia unei organizațiuni — cu atât mai vărtos religioasă, — dar pe care printr'o înțelegere reciprocă am putea s'o vedem strălucind prin fapte și realizări incontestabile pentru slava bisericii și cinstea și fericirea neamului românesc.

Ne place a crede însă că congresul pentru care ne pregătim, va însemna o etapă pentru o reconfortare. Sufletul românesc-unit de aici va intra într'o nouă zodie care să ne ofere pulsații tot mai puternice, iar conducerea AGRU-lui va căuta să-l închege într'o forță cu adevărat creatoare și va organiza fișnirea energiilor, ca în sfârșit să ajungă la trimul ideia luminii, pecetluită prin tragedia din Iudea.

Atunci nevoile neamului puse în acord cu adevărurile eterne, vor restabili echilibrul păcii sociale, oferind tuturor lumină în ochi și cumpăt în judecată, cu orientări sigure pentru viața ce suntem sortiți s'o ducem.

Și nu se știe dacă nu în felul acesta vom reuși să facem și numai un pas pe drumul ce să ne ducă pe toți Românii spre »o turmă și un păstor«!

părțile țării, cu deosebire din județul Ilfov, să felicite noul guvern. Intre aceste deputații, e una din Cioplea, parohie catolică de lângă București. Lui I. E. Rădulescu i se oferă cununi și buchete de flori. Văzând acesta pe preotul catolic în mijlocul »ortodoxilor«:

»— Iată«, urmă el, »o zi mare pentru România, ziua unirii și a armoniei universale. Dați-mi mâinile voastre, ministri ai lui Dumnezeu... (el luă mâna preotului ortodox și pe aceea a preotului catolic). Orientul și Occidentul își dau mâna, adăogă el. România care, prin origina ei ține de Roma și, prin credința ei se leagă de Orient, e destinată să servească de inel de alianță, în ziua cea mare a nunței înaltului Mire, mirele Christ, mirele Popor«.

În continuare, el observă că, dela marea schismă bisericească încoace, România nici odată nu rostise vorba »catolic«, fără să i se dea înțelesul de eretic și de »antichrist«. Această serbătoare de înfrățire ar fi dat, prima oră, cuvântului catolic înțelesul adevărat de »universal«.

În această observație a lui I. E. Rădulescu, se cuprind multe inexactități. Mai întâiu, nu e adevărat că, în mintea Românului, catolic înseamnă eretic cu atât mai puțin Anti-Christ, cel ce va veni la capătul veacului. Nici faptul că, la 1848, s'ar fi înfrățit, întâia dată, ortodocșii români cu catolicii, nu e izolat. Dar Ștefan cel Mare, domnul Moldovei, ce face în zilele papei Sixt IV? Dar ceva mai târziu Petru Șchiopul și Ieremie Movila? Dar marii cronicari ai Moldovei, cei cu studii făcute la călugării Iesuiți și cu legături de prietenie între misionarii catolici ca Vito Piluzio ș. a., cum vorbesc și scriu? Dar Românii Transilvăneni cu educație clericală dela Propaganda Fide din Roma unde rămân? Și, de altfel, tristă înfrățire e aceea, unde capul bisericesc al unuia din frați e huiduit și ocărit. La »înfrățirea« lui I. E. Rădulescu, precum ne asigură el, s'ar fi auzit strigătele: »Jos papismul! trăiască ortodoxia și catolicismul dela olaltă! trăiască creștinismul universal! trăiască frăția universală!«

Ceva mai târziu (24 Maiu 1856), sub pseudonimul Ioan Prosdociu, el publică »Descrierea Europei dupo' tractatul din Paris«, o lucrare plină de aberații. În ea își bate joc de Napoleon III, marele binefăcător al Românilor (cap. VI), precum și de papalitate (cap. VIII), pe care o identifică cu prostituata apocaliptică. Vizând, de sigur, propaganda catolică, I. Prosdociu scrie aceste regretabile cuvinte: »7. Cu ambele capete și din toată puterea plămânilor sbiera și sbiera Asinul și către Răsărit și către Apus. 8. Toți asinii din lume, de s'ar fi adunat la un loc și ar fi sbierat deodată, n'ar fi făcut atâta larmă și atâta vacarm. Bucina, adică, Asinul și se sforța a se auzi până la marginile pământului că lui i se convenia lauda înțelepciunii, lui mărirea pentru toate faptele mari ce se comiseră acum, în urmă, pe lume«. Descriind monstrul acesta apocaliptic (papalitatea), Prosdociu spune că, pe cele două capete,

el poartă coroane făcute din inimi și fificași de om. »Ce de fificași și ce de inimi de Români era pe dânsele!« exclamă el. Bestia are o ghiară întinsă asupra Ungariei și se sforța să se întindă »până la îmbucăturile Dunării«. Recitind aceste năluciri bolnăvicioase, G. Bogdan-Duică, profesor universitar, membru al Academiei Române, se întreabă: »Eliade era sănătos în acest timp?« (V. »Istoria literaturii române moderne. Întâii poeți munteni« p. 214). Se poate să fi fost bolnav. De altfel se știe că boala mintală ce-i răpune viața în 1872 începe de mult. Probabil, la aceasta se gândește G. B. Duică, punând întrebarea de mai înainte. Nu e mai puțin adevărat, însă, că I. E. Rădulescu e puternic influențat și de o mulțime de lecturi rele. Astfel G. Oprescu în lucrarea sa »Eliade Rădulescu și Franța« (Daco romanica III, 1922—1923, p. 94, nota 5) arată dependența literară a acestuia de Eugène Sue, Les mystères du peuple, 16 vol.; de abatele Iean Hippolyte Michon, La papauté à Jerusalem ș. a.

Deși dela 1822, el afigurează o mare dragoste pentru Românii uniți în credință cu Biserica Romei, totuși această afigurare nu-l împiedică să devie persecutorul lor. Vorbind de aceste persecuții Alexandru I. Odobescu, profesor universitar, academician, unul din cei mai străluciți reprezentanți ai prozei literare românești, scrie din București (27. I. 1862) lui George Bariț că I. E. Rădulescu este »unicul ultradanubian« [sens pejorativ] și el »nu este numai persecutorul uniților, el e persecutorul nației întregi, căci influența lui e cumpănitoare pentru Românii de orice lege«.

Starea lui de exaltație se vedește și cu alte prilejuri. Apărându-și »Biblia« de acuzațiile ridicate împotriva ei de episcopul ortodox Andrei Șaguna, el afirmă că nația și religia românească se află între trei propagande: catolică, protestantă și slavonă (rusească). »Înainte catolicismului și protestantismului«, zice el, »opuiu Biblia celor șaptezeci; înainte Slavonismului opuiu, ca o linie de demarcație, limba și literele adevărat române. Cu Slavii suntem frați în religie, și vrem să rămânem Români; către celelalte religii am fost și suntem cei mai tolerenți; vrem, însă, să rămânem ortodocși, una cu Marea Biserică a »Răsăritului«.

În treacăt fie zis, astăzi, »marea« biserică, numită de I. E. Rădulescu nu numără nici 25 milioane de suflete, deoarece Rusia oficială este atee. Unicul adevăr mărturisit de el cu acest prilej este următorul, cu care ne împăcăm și noi: »Tărâmul în asemenea lupte, scrie el, rămâne totdeauna al acelor ce sunt cu Adevărul; și martiriul însuși este adevăratul triumf«. (Naționalul, București, 1858 p. 313).

7 Iunie 1936.

Pentru congresul eparhial al AGRU-lui Oradea

— In slujba lui Isus
Se cer creștini eroi. —

În curând credincioșii Bisericii noastre se vor înfățișa din nou ca să-și spună cuvântul asupra problemelor zilelor de azi. Cu această ocazie n'am vrea să se uite anumite lucruri.

Năpădiți din toate părțile de curente anarhice, care sapă la temeliiile scumpei instituții a lui Isus, în credințata lui Petru, mai marele apostolilor, care ne-a crescut și ne-a ocrotit, să sesizăm pericolul, să ne spunem păsurile cu tărie și curaj și să căutăm mijloace serioase de îndreptare. Preoți și mireni, cari avem la suflet sănătatea morală a neamului nostru, nu trebuie să uităm că stăm astăzi în pragul unor curente de vieață, care dacă nu vor fi dominate prin disciplina de fier a credincioșilor noștri, în jurul crezului nostru comun și scump, ele pot să ne fie fatale. Dacă Biserica noastră n'a fost încercată până acum prea tare în ale credinței, nu înseamnă că n'o pot aștepta și zile sumbre, ce nu vor putea fi parate decât prin o gardă credincioasă, gata de jertfă.

Păstorii să nu lipsească dela datorie, să nu se lase furați de mreaja somnului, ca turma încredințată lor s'o ia razna, nici ca lupii să poată intra în stână și să ne împrăștie. Să priveghem ca focul candelii spirituale să nu se stingă și să rătăcim în beznă când va fi primejdia mai mare. Am vrea ca fiecare îndrumător de suflete să fie un iscusit strateg cunoscător al momentului de față în timp.

Am vrea să nu se uite că ne adunăm la Tășnad pentru preocupări sufletești, la înțelegerea cărora trebuie mult suflet. Congresul nostru poate fi considerat ca un adevărat sinod al mirenilor Bisericii noastre, cu serioase consecințe pentru îndrumarea spirituală a credincioșilor. Faceți ca aceasta să se simtă și să se vadă.

Să ducem aici optimismul creștin al vieții, disciplina în judecată a Bisericii noastre romane, curățenia sufletească a întărilor creștini și hotărîrea pentru izbândă a martirilor întru credință. Suntem o asociație tânără în cadrul Bisericii românești unită cu Roma eternă. Să păstrăm vigoarea tinereței, dar să nu uităm că nu ni permis să experimentăm cu material fragil, pentru că vremurile ce le trăim nu ne dau răgaz.

Inspirați din doctrina mântuitoare a lui Isus, s'o transplantăm adânc în suflete, Biserica vie să trăiască în noi și prin ea să clădim zidul măririi în contra uneltirilor satanice, semănătoare de zavistie între fiii comuni ai cestui neam.

Să nu uitați, de și puțini la Tășnad, că, prin o frântură a noastră, vorbește marea Biserică Apostolească, cea mai bună cea mai tare și cea mai sfântă organizație de pe întreg rotogolul pământului.

Ne vom spune cuvântul cu hotărîre; fără să fim seamă că vom jigni anumite susceptibilități trecătoare, pentru că mai presus de slăbiciunile noastre proprii, deasupra patimilor mărunte stă adevărul veșnic, în slujba căruia punem sforțările noastre.

Români Uniți cu Biserica Romei, aduceți la Tășnad sufletul vostru curat, hotărîrea în luptă ce va mai încercat în aceste părți prin frământările Hajdu-dorogului și vă spuneți păsurile în mod răspicat.

Pentru că vremurile de azi sunt zile de cumpănă și'n „slujba lui Isus se cer creștini eroi“.

V. B.

I-a Cuminecare

a copiilor rom. uniți din Oradea.

Societatea Prea Sf. Inimi s'a put cu tot sufletul să facă în anul acesta, din ziua hotărîită pentru I-a Cuminecare a copiilor, o adevărată zi de sărbătoare a nevinovăției, în care să se bucure toți, mari și mici. Drept aceea, pe lângă slujba religioasă arhierescă din catedrală, și dejunul obișnuit, a organizat și o ședință festivă, în sala școlii normale rom. unite. Și putem spune, că și-a ajuns ținta. Ziua de I-a Cuminecare a copiilor a fost înălțătoare. Cu toată vremea nefavorabilă, copilașii au venit la ora hotărîită și au ocupat locurile rezervate în naia bisericii catedrale. Fetițele în număr de 59, îmbrăcate în alb, și cu voaluri pe cap, băieții 61 la număr, curați îmbrăcați și cu panglică albă la braț. Liturghia a fost solemnă și plină de duioșie ca și cuvintele părințești ce le-a rostit I. P. S. Sa Episcopul Dr. Valeriu T. Frențiu, care ia cuminecat pe toți în timp ce corul Maestrului Hubic repeta tot mai insistent și mai dulce chemarea: *Lăsați pruncii să vină la mine.*

După rugăciunea de mulțumită, copiii au trecut în sala festivă a Școlii normale unite unde îi aștepta un dejun pregătit și dăruit de venerabila D-șoara Lucreția Frențiu și servit de neobosita Sora Sabina Mișan, ajutată de Doamnele dela Reuniunea Mariană. Apoi copiii s'au fotografiat în două grupuri, fetițe și băieți. În tot timpul, părinții fericiți au fost împreună cu copilașii sărbătorii.

La ora 5 p. m. sala festivă a Școlii normale s'a umplut de lume. Părinții și copii s'au adunat la festivalul nevinovăției. Cuvântul de deschidere îl ține cu curaj elevul Liviu Fodor care arată rostul serbării și încheie: »Azi frașiorii noștri mai mici au trăit și trăiesc clipele dumnezeiești ale misterului euharistic« și îndreptându-se către cei mici le zice: »Suntem fericiți de fericirea voastră și dorim ca raiul vostru pământesc gustat prin I-a cuminecare, să nu se sfârșească decât spre a trece în cer, unde să priviți față în față, pe acel Isus de care v'ați apropiat azi ca să fie adevărul minților voastre, calea pașilor voștri, vieața vieții voastre. Urmează apoi un program muzical întocmit cu gust și executat cu precizie de virtuozii orchestrași, toți elevii D-șoarelor Bodor, cari cu dragoste și suflet creștinesc și-au dat concursul lor de înaltă valoare artistică la această serbare.

Nu putea să lipsească din program producția elevilor cl. IV de aplicație de sub conducerea neîntrecutului învățător român unit Fr. Matia care la orice ocazie sărbătorească vine cu surprize de producții originale, pe cari elevii săi le trăiesc în execuție și le execută fericiți și pasionați minunând pe spectetori. De data aceasta, un grup de arcași costumați au făcut gimnastică ritmică cu arcurile și au cules furtunoase

aplauze. Nu mai puțin a plăcut și *Hora florăresei* executată la perfecție de copilele dela Școala de aplicație de pe lângă Școala normală rom. unită, instruite de bunele călugărițe învățătoare dela Notre-Dame de Sion. Loteria frumoasă a încheiat festivalul. Cinste și laudă neprecupețită celor cari l-au predat.

Din ofrandele primite cu această ocazie a I-ei Cuminecări a copiilor, s'au împărțit la copiii săraci: 12 cămeși, 36 perechi ciorapi, 7 rochițe, 7 rânduri de haine pt. băieți, 18 perechi de pantofi, 5 perechi de pantaloni, 103 chipuri amintire de I-a cuminecare, mai multe cărți de rugăciune, fotografii etc.

Ținem să remarcăm cu bucurie și mulțumire că articolele de îmbrăcăminte au fost aproape toate primite dela Reuniunen Mariană.

Societatea Prea Sf. Inimi merită toată lauda pentru inițiativa luată și ar fi de dorit să și-o ia în programul de activitate în fiecare an. Correspondent.

Anunț.

Cu o deosebită fericire aducem la cunoștința tuturor Mult Onoraților Preoți parohi și a scumpilor credincioși de pretutindeni, că în ziua de 14 Iunie crt. se va face solemn consacrarea noii biserici din Drăgești, Jud. Bihor.

Această biserică parohială și mănăstirească a Părinților Franciscani români uniți, e hotărâtă de către Prea Sfințitul Episcop, greco-catolic de Oradea, Dr. Valeriu Tăian Frențiu, prin Decretul cu data de 29 Mai 1936 No. 1982, loc de pelerinaj la sfântul Anton de Padua, a cărui icoană și ale cărui moaște se venerază în numita biserică, pe Duminica întâia după 13 Iunie, sărbătoarea sf. Anton, din fiecare an.

Mai mult. Biserica din Drăgești e înzestrată cu *Indulgență plenară Toties quoties* în ziua consacrării, 14 Iunie din acest an, și în Duminica amintită din fiecare an, de către Prea Fericitul Părinte Papa Pius XI prin Decretul sf. Penitențierii Apostolice din 9 Mai 1936.

În chipul acesta toți credincioșii mărturisiți și cuminecați, cari vor vizita ziua biserica, atât anul acesta în ziua consacrării, 14 Iunie, cât și apoi în Duminica întâia după 13 Iunie din fiecare an, dobândesc Indulgență deplină ori de câte ori vor intra în biserică, rugându-se în fiecare dată 6 Tatăl nostru, 6 Născătoare, și 6 Mărire Tatălui. Întâia Indulgență e pentru persoana proprie, iar celelalte pentru sufletele din focul curățitor.

Pentru întărirea credinței poporului nostru și pentru dobândirea neprețuitelor foloase spirituale, cu multă căldură îndemnăm pe Mult Onorații Preoți parohi să organizeze pelerinaje cu proprii credincioși, sau să-i instrueze cum ar putea să se folosească singuri de binefacerile sufletești, vizitând lăcașul sfânt al mănăstirii Preoților Franciscani din Drăgești.

Marele Făcător de minuni, sfântul Anton de Padua, să asculte ruga credincioșilor, împărțind fiecăruia darurile după dorință.

P. Dr. **Dominic Neculăeș**
Super. Franc. r. u.

APELUL

Reuniunii Sf. Maria către credincioșii dela parohiile Oradea-Orașul nou și Oradea-Olosig

Comitetul Reuniunii Sf. Maria în criza morală generală și a slăbirii de credință ce se evidențiază chiar și în funcționarea reuniunilor religioase, dorind a reorganiza Reuniunea Sf. Maria, care în anul 1936 împlinește 23 ani de activitate, a convocat pe a II-a zi de Sf. Rusalii—la 1 Iunie 1936 la orele 18 în sala festivă a Școlii Normale — adunarea generală pentru a alege pe trei ani conducerea, comitetul și Secțiile Reuniunii.

Ca să putem însă realiza reînnoirea și activitatea prin o renaștere sufletească, Reuniunea a depus coale de noi înscrieri de membri atât la Biserica Catedrală cât și la Biserica Seminarială.

Coalele sunt depuse la dulapul Curatorilor în Duminecile și sărbătorile dela 24 Mai până la 7 Iunie 1936 și facem apel către toți credincioșii de ambele sexe să se înscrie ca membrii activi, cu cotizație lunară de 10 lei pentru fondul săracilor.

Cultul Preasfintei Fecioare Maria este o necesitate a inimei omenești, pentru că precum Isus este Răscum-părătorul Nostru, Maria este Mama noastră și scăparea păcătoșilor. Cultul marian introduce în viața noastră: 1. Devoțiunea intimă către P. C. F. Maria. 2. Perfecționarea caracterului propriu și 3. Apostolatul caritativ.

Am dori ca devoțiunea noastră să se intensifice în curățenia sufletului și a trupului, în practicarea evlaviei, umilinței și supunerii sufletului, în ascultare.

Inrolați-vă deci în garda mariană, pentru că Sf. Maria este: »mângâierea celor ce plâng, cercarea celor pierduți, puternica și neîncetata mijlocitoare noastră către Dumnezeu«.

Oradea, în ședința Comitetului ținută la 5 Mai 1936.

ss. Gheorghe Maior
președinte gen. bisericesc

ss. Maria Dr. Radu
prezidentă

ss. Livia Ilușiu
secretară generală

CRONICI

— † **Card. Alexiu E. M. Lepicier.** La 20 crt. s'a stins la reședința sa din Roma, Cardinalul Lepicier. Născut în 1863, întră de tinăr în Ordinul Servitorilor. Hirotonit preot, se dedică cu totul studiului teologiei. Curând ajunge profesor în orașul său natal; mai apoi maestru de novici în Anglia. În 1893 Papa Leon XIII îi încredințează catedra de teologie tomistă la Colegiul Pontifical *De Propaganda Fide*, unde mulți din clericii noștri cari și-au făcut studiile la Roma, l-au avut ca profesor. Treizeci de ani a ilustrat această catedră, publicând între timp vastele sale opere teologice și filosofice. Consultor în diferitele Congregații Romane, general al Ordinului propriu, în 1924 e consacrat episcop și trimis ca Vizitator Apostolic în Indii și în

Eritrea, iar în 1927 e înălțat la Purpura Romană. Și în aceasta calitate a continuat să se ocupe de studii, teologice, publicând, chiar acum de curând, două opere de mare valoare: »Comentar la Epistola către Evrei« și »Comentar la Cântarea Cântărilor«.

Odihnească în pace!

— **Nouii Cardinali.** În Consistorul Secret ce se va ține la 15 Iunie crt. Sf. Părinte va ridica la demnitatea de cardinal pe Mons. Giovanni Mercati, prefectul bibliotecii vaticane și pe Mons. Eugen Tisserant, Pro Prefectul aceleiași biblioteci.

— **Agrul Catedralei.** O șezătoare frumoasă a ținut AGRU-I catedralei în ziua de 17 Maiu trecut. Sala arhiplină de oameni în vrâstă și de copii, a gustat momente de rară înălțare sufletească românească. D-l învățător Zdritea n'a cruțat muncă, nici timp pentru a face din copilașii școlari artiști buni. Cu dâșii a executat partea națională și culturală aproape în întregime a șezătorii, după cum arată programul. Mulțumim din suflet și D-sale și copiilor.

Programul șezătorii îl dăm în întregime aci:

1. Creștin sunt, cor, elevii.
 2. Deschiderea șed. o face D. Alex. Cucu.
 3. »La Isus«, »Bradul« și »Cu noi e Domnul Sfânt« decl. de elevele: Betea E., Ciuca O. și Pop Maria.
 4. Conferință. P. I. Gârleanu despre: Zilele de sărbătoare.
 5. Mi-e dor de munți, cor, elevii școl.
 6. »Spadă și credință«, »Aproape este Domnul« »Dă-mi Doamne ceva mai bun« de elevele: Gavrița S., Mihele M. și Popa Maria.
 7. »Slujnica Maicii Domnului« piesă religioasă prin elevele: Pop Maria, Betea Elena, Ciuca Olimpia și Crăciun.
 8. »Luna Maiu, luna Mariei« și »Toporul și pădurea« decl. elevele: Șaradi V. și Bledea N.
 9. Proiecțiuni. Din viața Sf. Anton de Padua.
 10. Noi vrem pe Domnul, cor, elevii școl. și publicul.
 11. Cuvântul de închidere, rostit de D-l Președinte Dr. S. Marta.
- Toți au plecat acasă edificați sufletește. P. M

BIBLIOGRAFIE

Păr. Iosif Tălmăcel: **O vorbă la ureche.** — Tip. »Seráfica« Săboani — Roman 1936. Prețul 5 Lei.

Zece întrebări discrete: *De ce nu te spovedești?* Și zece răspunsuri ce obișnuiesc să le dea cei ce nu obișnuiesc să se spovedească.

Păr. I. T. într'un ton foarte familiar combate nimerit pre-textele acestora.

O recomandăm nu numai preoților dar și tuturor credincioșilor cari ar avea vreo nedumerire relativ la această sfântă Taină.

Păr. Iosif Tălmăcel: **»La poarta Raiului«.** — Se poate comanda dela autor: Biserica catolică, Bacău Prețul 15. Lei. Se ocupă cu viața dincolo, arătând judecata particulară ce-o face sf. Petru — după părerea poporului — la poarta Raiului. — Tratează chestiunea într'un ton foarte simplu și glumeț, care totuși va trezi gânduri serioase în cei ce o vor citi.

O recomandăm ca o lectură plăcută și distractivă tuturor.

E. Grignon de Montfort: **Taina Mariei**, tradus în românește de un ieromon basilian. — Editura Părinților Basiliani; Mănăstirea Bixad, — Jud. Satu-Mare. Prețul 10 Lei.

Păr. ieromonah basilian ne-a scăpat de o rușine și ne-a pus la dispoziție un manual. Ne-a scăpat de rușinea de-a nu avea în limba noastră o carte tradusă în cele mai multe limbi ale lumii, — până și japoneza și chineza și ne-a pus la dispoziție un manual simplu dar la înțeles pentru toate sufletele alese ce vreau să se predea cu totul și pentru totdeauna în grija și sub ocrotirea Maicii Domnului, obligându-se la o ascultare desăvârșită față de dânsa: taina de-a deveni rob al Mariei.

O recomandăm sufletelor delicate, ce doresc să intre în robia aceasta dulce.

Psalmi de V. Flueraș. Editura »Fântâna darurilor«. București 32, p. 30 lei.

Sunt 15 poezii religioase ale tânărului redactor al »Decalogului«, cunoscut colaborator al diferitelor ziare și reviste. Deși aflăm unele poticniri mai ales în »Rugăciune pentru început« (»să mă dărui« pentru »să mă dăruiesc« și tot așa »nărui« pentru »năruiesc«) totuși cei mai mulți »psalmi« se citesc ușor și cu plăcere, Reproducem ca model:

Tovarăș

Doamne,	mai tânăr de nouă ori...
iarăși	cărare
eu mi-am aflat un bun tovarăș,	de foc
odată cu primăvara...	ce 'ncinge la mijloc
E soarele	întreaga boltă...
ce încălzește toate ogoarele,	În fiecare seară, împrăstie recoltă
ce face să răsără grâul,	de stele,
ce poleiește cu raze de argint	iar peste zi le-adună, le pune
râul...	(într'o ladă,
S'apleacă	ca nimenea să nu le vadă...
în fiecare seară	Și azi așa, și mâine tot așa,
ca o codobatură pe cracă,	se scoală și se culcă iarăși
se scaldă în laptele mărilor	până va fi lume,
trimite sulite roșite 'nfoc	Ei
depărtărilor...	soarele,
Iar dimineața 'n zori	neprețuitul nostru
răsare	tovarăș...

Pr. Ion Suci: **Pier Giorgio Frassati Blaj**, 1936. Pagini 164. Prețul Lei 30.

Iată o carte binevenită.

Iată o viață cuceritoare de culmi, în plin veac XX, în litera și'n spiritul evangheliei lui Christos.

Iată idealul genuin creștin trăit în toată amploarea lui în anturajul ademitor al unei vieți moderne. Și câte nu pot învăța tinerii români, dela acest cu adevărat Apostol al eroismului creștin!

Păr. Ion Suci, fără'ndoială a adus un real folos cauzei, punând în mâna tinerilor noștri viața neprihănită a acestui crin secerat prea de timpuriu. Cartea se impune cu atât mai mult cu cât tinerimea română adolescentă ca și cea universitară, greu încercată de profitorii chemați și nechemați ai momentului, are nevoie neapărat de un far călăuzitor, care să-l conducă spre doriri de mai bine. Și îl găsește negreșit în brațele lor »de sânge și credință« Pier Giorgio Frassati.

Cartea se citește ușor, căci e scrisă bine și frumos. Cele 164 pagini cuprind nu mai puțin de 12 clișee.